Čabän

Ročník IX. Číslo 8

2006
august

Mesačník Slovákov Békéšskej Čaby a okolia

Ak leto, tak výlet!

Pred charakteristickým domom v Čičmanoch

Klub dôchodcov Spoločenského domu Lencsési v Békešskej Čabe sa vyberie každoročne dvomi autobusmi na Slovensko, aby sa zoznámili s literárnymi, historickými a národopisnými pamiatkami navštíveného kraja, aby prežili v prírode pokoj a obdivovali jej krásu. V Tomto roku zavítali do Tatier a Fatry. Cestu zorganizovali s pomocou Pedagogickej odborovej organizácii.

Jedna naša skupina sa ubytovala v Turčianskom Svätom Martine, kde sme navštívili múzeum. Sprevádzala nás zástupkyňa riaditeľa ***dr. Eva Pančuchová***, dobrá priateľka a ctiteľka Čabanov. Po prehliadke skanzenu nás informovala o živote v okrese Orava ***Katka Molnárová***, rodičia ktorej pochádzajú z Veľkého Bánhedeša. Po zámku v Bojniciach nás sprevádzala ***Natália Maljariková***, ktorá nám podrobne popísala jeho históriu. Odtiaľto sme prešli do dedinky Čičmany, kde sme obdivovali ľudovú architektúru, maľované domčeky a v Rajeckej Lesnej sme sa zoznámili s jedinečným dielom, vyrezávaným Slovenským Betlehemom. Pozostalé dni sme strávili vo Svätom Antone, Banskej Štiavnici, Žiline, navštívili sme zámok Strečno ako i oravský hrad a boli sme aj vo Vrátnej doline. Milo spomíname na ***Vilmu Serugovú***, ktorá bola našou dobrou hostiteľkou a stretli sme sa aj s pani ***Máriou Sležákovou***, pochádzajúcou zo Slovenského Komlóša a stálou účastníčkou Tábora ľudového umenia v Békešskej Čabe.

Naša druhá skupina navštívila Krásnu Hôrku a kaštieľ Betliar, zastavili sa v Dobšine a cez Nízke Tatry sa dostala na ubytovňu do turistického okresu Podlesná. Ľutovali sme, že v tomto roku nás už nevítali Jolika a Ivan, ku ktorým sa vraciame už dlhé roky. Z nového prostredia sme navštívili Spišský kraj, z tisícich rán krvácajúce Vysoké Tatry, ktoré nás očarili aj teraz. Navštívili sme Kežmarok, Levoču a Spišský hrad. Pozreli sme si aj Krakov bohatý na maďarské pamiatky a zúčastnili sme sa aj jarmoku v Zakopanoch. Cestou domov sme zavítali do Košíc. Slováci všade nás vítali srdečne, boli s nami milí a povďační.

V mene Klubu dôchodcov Lencsési
E.M., H.B, M..ZS.

***Anna Istvánová** pri prevzatí vyznamenania*

Cena Györgya Bessenyeiho

V mene čabianskych Slovákov ďakujeme ***Anne Istvánovej*** za jej doteraz vykonanú obsažnú a hodnotnú osvetársku prácu, ktorá bola vždy úzko spätá s národnostným životom. Gratulujeme jej za udelené štátne vyznamenanie ***Györgya Bessenyeiho,*** ktoré prevzala 20. augusta 2006 v Budapešti v aule Národopisného múzea od ministra kultúry a školstva ***Istvána Hillera***.

Škola s novou prístavbou

31. augusta 2006 medzi slávnostnými okolnosťami odovzdali novú časť budovy Základnej školy vo Viniciach, ktorú postavili na mieste starej, zbúranej školy. Umiestnili v nej triedy nižšieho stupňa, ktoré dotiaľ boli v rôznych zastaralých priestoroch. Dostali nový nábytok a kultúrnejšie prostredie. Stavbu previedla Endrényiho s.r.o.

Riaditeľ školy ***Mátyás Szarvas*** pokladal za dôležitý krok odovzdanie novej časti, veď sa takto vylepšili technické podmienky nového roka, kde školský rok začalo 700 žiakov. Citarová skupina školy na kvalifikácii ľudových súborov dosiahla strieborný stupeň.

Primátor mesta ***János Pap*** pri odovzdaní budovy poukázal na úsilie samosprávy, vyvinutej v záujme toho, aby školský rok 2006-2007 začalo svoje štúdium v novom krídle 16 školských skupín. Poďakoval sa pracovníkom za prácu, učiteľom poprial „šťastný nový rok" a požiadal rodičov o podporu školskej práce, aby s pedagógmi spolu prispeli k zvýšeniu vedomostí detí a ich výchove. Po novej časti budovy sprevádzal prítomných návštevníkov riaditeľ ***Mátyás Szarvas*** s viceprimátorom ***Gáborom Velkeym***, kým viceprimátor ***Juraj Hrabovszki*** informoval o postupe čerpania finančných zdrojov z európskych fondov.

Otvorenie nového školského roka so slávnostným odovzdaním novej časti budovy školy v mestskej časti Erzsébethely obohatila celý okres, duše žiakov a rodičov.

Aa

Pred budovou nového krídla

Tábor výtvarníkov v Békešskej Čabe

V tomto roku sa usporiadal IV. Medzinárodný umelecký plenér družobných miest. Umelci sa stretnú každoročne s tým účelom, aby sa zoznámili osobne a so svojráznymi technikami, ktorými pracujú a našli priestor pre svoje diela aj mimo hraníc svojho štátu. V tomto roku pracovalo v tábore desať umelcov, ktorých podporovali: Samospráva župy Békés, Samospráva župného mesta Békešská Čaba, Dom slovenskej kultúry, Národný kultúrny fond a Hotel Garzon. K výtvarnej práci dobré podmienky zabezpečilo Gymnázium Szent-Györgyi. Plenér končil výstavou ich diel v Galérii Jankay. Výstavu otvoril umelecký spisovateľ, riaditeľ Vydavateľstva Móra ***Cs. Tóth János***, ktorý vyzdvihol, že tábor rok čo rok spĺňa svoje poslanie, veď posilní priateľstvo umelcov, podporí výmenu skúseností a ponúka možnosť účastníkom, aby sa predstavil pred širšou verejnosťou. Nakoniec riaditeľka galérie ***Szegediné Kozák Mária*** pozvala všetkých na prehliadku výstavy.

Aa

János Cs. Tóth, dobrý znalec diela vystavujúcich umelcov, hodnotil prácu všetkých účastníkov medzinárodného plenéra po jednom, nabádajúc ich takto k ďalšej výtvarnej práci

Stretnutie v Nadlaku

Koncom augusta boli usporiadané tradičné Dni Nadlaku. V jarmočných stanoch prebiehali hry a kultúrne programy. Nadlackí organizátori boli pripravení na pohostenie tisícok hostí. Na podujatie pozvali aj čabianskych Slovákov, ktorých zastupovali: spevokol Čabianska ružička, citarový súbor Boleráz a spevokol Orgován. Čabanov srdečne vítali s koláčikmi aj na evanjelickej fare. V nadlackom evanjelickom kostole pred bohoslužbami zaspieval cirkevné skladby Zbor Čabianska ružička a Nadlacký evanjelický chór. Kázal nadlacký evanjelický dekan ***Juraj Bálint*** a čabiansky farár ***Pavel Kutyej***. Obidvaja vyzdvihli dobrú spoluprácu dvoch slovenských komunít, a v tom rolu Čabianskej organizácie Slovákov. Na druhý deň so sprievodom dychovky Nadlačanov a tancom mažoretiek sa začala zábava. Primátor obce ***Vasile Ciceac*** vítal miestnych občanov, zahraničných hostí a vystupujúcich: tanečníkov zo Slovenského Komlóša, spevokol Čabianska ružička, spevokol Orgován a citarový súbor Boleráz z Békešskej Čaby; z Bulharska tanečníkov z Dobrugance a hudobníkov „Senzus" zo Slovenska. Zahraničný vystupujúci zožali veľký úspech, k čomu sa pridružil aj nadlacký folklórny súbor Sálašan.

Aa

NAKRÁTKO

V auguste v Békešskej Čabe prevzal diplomatickú službu generálny konzul Slovenskej republiky ***Ján Süli***. Pri tejto príležitosti odchádzajúci generálny konzul ***Štefan Daňo*** a nový generálny konzul ***Ján Süli*** sa stretli v Dome slovenskej kultúry s vedúcimi organizácií a inštitúcií slovenskej národnosti, fungujúcich v Čabe. Voľné stretnutie bolo možnosťou k zoznámeniu sa. Malou pozornosťou Čabanov bol voči ***Štefanovi Daňovi*** zošit, obsahujúci kroniku jeho činnosti v Čabe. Kronika bola zostavená zo správ a článkov slovenskej a maďarskej tlače.

Dvaja generálni konzulovia Štefan Daňo a Ján Süli s manželkou Judit v spoločnosti predstaviteľov čabianskej slovenskej národnosti

V auguste, cestou do Komlóšu, sa stavili v Dome slovenskej kultúry Jelšavania pod vedením svojho primátora ***Milana Kolesára***. Srdečne sme ich vítali a snažili sme sa im odvďačiť za milé pohostenie skupiny Čabianska ružička, keď sa vracala domov z tatranského výletu. Skupinu Jelšavanov sme zoznámili so stručnou históriou čabianskych Slovákov, s prácou Domu slovenskej kultúry a predstavili sme im oblastný dom a Veľký evanjelický kostol. V Čabe ich sprevádzala riaditeľka Domu slovenskej kultúry ***Anna Istvánová***. Sme radi, že sme uzavreli taký dobrý kontakt s družobným mestom Slovenského Komlóša.

Vernisáž výstavy Tibora Moskála vo Vlastivednom múzeu v Trebišove

Cez jún a júl mal úspešnú výstavu v Trebišove a Michalovciach grafik Tibor Moskál. Jeho hosťovanie zabezpečila Slovenská samospráva v Békéšskej Čabe v spolupráci s ***Júliusom Tőkésom.***

Začiatkom augusta zorganizovali v Eleku Slovenský deň, kde sa zúčastnil aj čabiansky Slovenský klub a tanečníci z Békéša

Takmer tridsať mužstiev súťažilo vo varení leča pred Csaba Centrom. Odborná porota ochutnávala a posúdila produkty podľa farby, vône a chuti. Ako vždy, aj v tomto roku sa vyskytli zaujímavé varianty tohto jedla, vareného z čerstvej papriky, cibule a paradajok. Jedným z najzaujímavejších variantov bolo lečo varené z melónu, ale samozrejme našli sme aj klobásové lečo, príznačné pre naše mesto. Na podujatí prebiehal aj náročný kultúrny program, v rámci ktorého vystúpil aj spevokol Orgován.

Kým sa krájala cibuľa, sa plakalo, ináč bolo veselo

Jubilejný festival ZENIT

Pri prednesení súťažného programu dychovka z Csökmő

18-20 augusta došlo k usporiadaniu medzinárodného festivalu dychových orchestrov ZENIT dvadsiaty krát, spoluorganizátorom ktorého je aj Čabianska organizácia Slovákov. Počas dvoch súťažiacich dní vystúpilo desať orchestrov vo festivalovom stane pri Csaba Center. Skupiny zahrali promenádne koncerty na rozličných miestach mesta a v okolitých osadách, takto ponúkali zábavu v deň maďarského štátneho sviatku.

Primátor mesta ***János Pap*** vyjadril svoju radosť nad tým, že každoročne víta účastníkov ZENIT-u, ktorí odnesú dobrú povesť mesta a podujatia do sveta. Hlavný organizátor a zástupca riaditeľa Domu mládeže ***Tamás Herczeg*** informoval každého o tom, že rok čo rok rastie počet podporovateľov a sponzorov, medzi ktorými sa nachádza aj Samospráva mesta Békešská Čaba, Národný kultúrny fond, Čabianska organizácia Slovákov, Dom slovenskej kultúry a Rumunská menšinová samospráva. Riaditeľ Domu mládeže ***Béla Szente*** vítal a predstavil členov poroty, predsedom ktorej bol ***Tibor Stark*** skladateľ a dirigent, učiteľ Hudobnej umeleckej strednej školy v Kőbánye, ***Neumayer Károly*** trúbkár, dirigent, docent Hudobného inštitútu Univerzity v Péči a ***Gyulai Gaál János***, skladateľ a dirigent. Na stretnutie bolo príznačné, že vo väčšine hrali skladby 20. storočia a to na vysokej úrovni.

Porota udelila nasledovné odmeny:

Za vynikajúcu úroveň hry – Mládežnícka koncertová dychovka Slovenského Komlóša. Obdržali aj mimoriadnu cenu Čabianskej organizácie Slovákov.

Za jednotnú intonáciu dostala cenu Dychovka Lipova z Rumunska.

Za rovesnícky hudobný repertoár Dychovka železničiarov Körösparti z Békešskej Čaby. Obdržali aj mimoriadnu cenu Čabianskej organizácie Slovákov.

Odmenu „Vynikajúci dirigent“ udelili dirigentovi dychovky železničiarov ***Csaba Szűcsovi.***

Za zábavnú show odmenili dychovku z Karvinej (Čechy).

Odmenili vynikajúci národnostný program dychovky Turčianka z Martina. Získali aj mimoriadnu cenu Čabianskej organizácie Slovákov. Ceny organizácie odovzdal ***Ondrej Hanko***, člen predsedníctva.

Martinčania vystúpili v Újkígyósi a Karviná v Kétšoproni. Orchestre so svojou hrou vyvolali, dobrú zábavu, pekné zážitky, a nádej o ďalšie stretnutie.

Aa

Jazdecké preteky v Čabe

Jazdci v súťaži

V župe Békés prebiehali v auguste rad radom jazdecké preteky. Jazdecká paráda na sálaši Csiernyikovcov prebiehala v slávnostný víkend, 20. augusta. Jazdecké akcie, ako čabiansku tradíciu, Čabania majú radi, veď mesto disponuje aj jazdeckou históriou.

Majiteľ sálaša ***János Csiernyik*** je členom predsedníctva Čabianskej organizácie Slovákov, preto sme prispeli aj k hrám špeciálnymi úlohami: v kroji účinkovala a kŕmila výherné kone ***Botta Zsófia*** a ***Kriska Júlia***. Pri odmene zahrala pochody naša družobná dychovka, Dychovka železničiarov. Na otvorení ***Janka Tóthová*** (Čabiansky jazdecký klub) so svojím koňom Fókusz jazdila bezchybné kolo, po čom to zopakoval aj ***Imre Néveri*** z radu začiatočníkov. Čabianska organizácia Slovákov venovala pohár aj ďalším začiatočníkom: ***Attila Potocska*** (Liberty j.k.) s koňom Sziszi, ***Bettina Kovács*** (Čabiansky j. k.) s koňom Olympia. Vo vekovej skupine mládežníkov prvé miesto vyhral ***Norbert Horostyák*** s koňom Sugár, druhé miesto Attila Krajnyák s koňom Bandita. Zo žien bezchybne jazdila ***Glória Apáti Nagy*** s koňom Igor, kým v hnaní do skoku vyhral ***Attila Kaszta*** s koňom Boni. Zaslúžené poháre, venované Čabianskou organizáciou Slovákov Domom slovenskej kultúry, odovzdal predseda Jazdeckého zväzu Békešskej župy ***József Kovács*** a ***Ján Csiernyik***.

Počasie bolo krásne, nálada výborná, kone šikovné a pekné, jazdci dobrí.

Aa

Etický kódex

Požiadavky voči členom, resp. kandidátom slovenských samospráv

1. Hlásenie sa k slovenskému pôvodu, väzbe, identite rovnako v rodine, v užšom prostredí a pred verejnosťou.
2. Kultivované používanie slovenského jazyka na úrovni konverzácie.
3. Uznávanie priority národnostných otázok a záležitostí, ich uplatňovanie pred záujmami strany, vlastnými odbornými a osobnými záujma mi.
4. Angažovanosť v slovenskom národnostnom školstve, miestnej histórii, výskume a národnostnom cirkevnom živote, napomáhanie činnosti v týchto oblastiach.
5. Podporovanie slovenských občianskych organizácií.
6. Angažovanosť v službe verejnosti. Znalosť zásad samosprávnosti a praxe uplatňovania záujmov, komunikatívnosť a kultúrne vystupovanie.
7. Znalosť pravidiel spoločenského správania a medziľudských vzťahov, etických noriem a tomu zodpovedajúce postoje.
8. V prípade osoby zastávajúcej vedúcu funkciu podľa možnosti slovná a písomná znalosť slovenského jazyka. Znalosť protokolu.
9. Morálna bezúhonnosť.
10. Nominačné organizácie rešpektujú kandidátov iných organizácií, dodržiavajú pravidlá fair play v období pred voľbami a po nich.

(Slovenská volebná koalícia)

Stretnutie sólistov dychových orchestrov

Počas čabianskeho festivalu dychoviek prebiehalo stretnutie sólistov dychových orchestrov, kde sa prihlásilo 15 mladých muzikantov. Podujatie organizovala v spolupráci Čabianska organizácia Slovákov a Dom železničiarov.

Sólista

Cieľom bolo, aby mládež ukázala svoj talent aj zvlášť, bez orchestra, aby dostali inštrukcie na cestu aj zvlášť. Predsedom poroty bol dirigent ***Neumayer Károly***, hrajúci na trúbke, docent Hudobného inštitútu Univerzity v Péči, členovia poroty ***Raffainé Fábián Edit***, majsterka flauty a učiteľka hudby a ***Ildika Očovská***, majsterka citary.

Stretnutia sa okrem domácich zúčastnili aj muzikanti z Čiech, zo Slovenska a Rumunska. Najlepší boli: Čech ***Michel Kručel***, predniesol na pozane Montyho čardáš a čabiansky ***Csernos Miklós***, ktorý predniesol dielo Szunyog B.: Tanulmány fúvós hangszerre . Stretnutie končilo s melódiou Béke hajnala, zahrala ju Komorná dychovka Korosparti, ktorú porota odmenila osobitnou cenou. Riaditeľ Domu železničiarov ***István Maczkó*** odovzdal odmeny a diplomy Čabianskej organizácie Slovákov so želaním: o rok sa stretneme znovu.

Aa

Komorná skupina železničiarov

Slovenská volebná koalícia

V záujme objasnenia si niektorých predvolebných úloh a so zámerom vytvorenia volebnej koalície sa 8 a 16. augusta 2006. na pôde Celoštátnej slovenskej samosprávy (CSS) v Budapešti zišli predstavitelia jednotlivých miestnych, regionálnych a celoštátnych slovenských občianskych spolkov.

Výsledkom prvého rokovania bolo, že veľká volebná koalícia navrhovaná Predsedníctvom CSS, ktorá by bola zahŕňala všetky kandidujúce organizácie (s výnimkou budapeštianskych spolkov) nevznikla, totiž Zväz Slovákov v Maďarsku sa rozhodol ísť do volieb samostatne.

Na druhom rokovaní sa o založení Slovenskej volebnej koalície (SVK) dohodli nasledujúce štyri kandidujúce organizácie s právom postaviť kandidátov:

1. **Dolnozemská organizácia Slovákov**, zastupujúca Slovákmi obývané lokality Békéšskej, Čongrádskej, Báč-Kiskunskej župy a niekoľko lokalít v Bakoni.
2. **Regionálne združenie „Dolina“**, zastupujúce Slovákmi obývané obce južnej časti Peštianskej župy.
3. **Zemplínska organizácia Slovákov**, zastupujúca niektoré obce tohto regiónu.
4. **Ozvena – slovenský zbor v Budapešti**, v zastúpených dvoch ďalších občianskych organizácií pôsobiacich v hlavnom meste.

Koaličná dohoda vyjadruje spoločnú snahu kandidovať vo voľbách do miestnych slovenských samospráv, ktoré sa budú konať 1. októbra 2006, takisto kandidovať vo voľbách do Celoštátnej slovenskej samosprávy v marci roka 2007.

Zainteresované strany sa teda dohodli, že jednotlivé regionálne organizácie budú kandidovať v obciach v mene SVK a že nebudú viesť koaličné rozhovory s inými možnými volebnými partnermi. Dohodli sa o vykonaní najsúrnejších úloh, súvisiacich s registráciou kandidujúcich organizácií Celoštátnej volebnej kancelárii, zoznámili sa s potrebnými formulármi pod. Účastníci stretnutia zostavili zoznam najdôležitejších a najpálčivejších úloh samosprávneho systému Slovákov v Maďarsku, ktorý sa môže ponímať ako volebný program SVK a zostavili tzv. Etický kódex volieb, ktorý prijali všetky partneri v koalícii.

Anna Ištvánová, predsedníčka SVK

Krúžok Rozmarín v Maďarskej národnej galérii

17. augusta sa konala vernisáž výstavy, zaviadenej v Budapešti v Maďarskej návodnej galérii. Na výstave, sú vyložené aj diela krúžku Rozmarín.

KORIGOVANIE

V predošlom čísle Čabäna (2006 júl) v článku *Stretnutie cirkevníkov a cirkevných zborov* sme sa dopustili chyby: Uvedená fotografia zobrazuje katolícky kostol vo Viniciach a článok sa týka 130 ročného evanjelického kostola vo Viniciach. Za omyl sa touto cestou ospravedlňujeme.

Evanjelický kostol vo Viniciach

HUMOR

Zlato, dnes večer ma nečakaj, prídem až nadránom.
Dobre, miláčik, ale môžem sa na to spoľahnúť?

• • •

Preklep: Rómeo a Múmia!

• • •

Ideálny muž je ako legendárny jednorožec. Všetci o ňom hovoria, ale nikto ho nikdy nevidel.

• • •

Sociologické prieskumy závažne potvrdili, že najobľúbenejšou ženskou fantáziou sú dvaja muži naraz – jeden varí a druhý upratuje.

• • •

Viete, ako definujú muži vzťah „fifty-fifty"?
1. Vy varíte - my jeme.
2. Vy upratujete - my robíme neporiadok.
3. Vy žehlíte - my krčíme.

• • •

Na Záhorí v triede, dá učiteľka deťom za úlohu vytvoriť vetu na slovo nevädza.
Janka hovorí:
„Nevädza je modrý kvet."
Jurko:
„Nevädza rastie na medzi."
Lojzo:
„Sused chodí za mamku a otec o tom nevedzá."

RECEPTÁR

Kelová polievka s párkom

1 malý kel, 50 g cibule, 40 g masti, vývar z kostí, soľ, mleté čierne korenie, 1 strúčik cesnaku, 50 g hladkej múky, 100 g párkov alebo údeného mäsa, pažitka alebo petržlenová vňať

Kel umyjeme a pokrájame na rezance. Cibuľu očistíme, nadrobno pokrájame a speníme na masti. Pridáme kel, zaprášime múkou, opražíme, zalejeme vývarom z kostí, osolíme, okoreníme mletým čiernym korením, rozotretým cesnakom a povaríme. Nakoniec do polievky vložíme olúpané, na kolieska pokrájané párky a pred podávaním nadrobno pokrájanú pažitku alebo posekanú petržlenovú vňať.

Barborkine špagety

1 balenie talianskych špagiet, 1 konzervu blanžírovaných paradajok, olivy, údený syr Eidam, olivový olej, oregano, soľ

Cestoviny dáme variť. Paradajky po vybratí z konzervy pokrájame na menšie kúsky, olivy na kolieska. Pridáme troška olivového oleja a rozdrobíme oregano podľa chuti. Spolu všetky suroviny prehrejme. Syr nastrúhame. Po uvarení cestoviny zlejeme a polejeme olivovým olejom, pridávame paradajkovú masu a posypeme strúhaným syrom. Milovníci rýb môžu tento recept obohatiť aj tuniakom z konzervy.

www.recepty.sk

Čabän

Vydavateľ: Čabianska organizácia Slovákov
Za vydávanie zodpovedajú predseda ČOS Michal Lásik
a úradujúca predsedníčka Anna Istvánová
(redaktorka Čabäna)
Fotografie: Ján Halas
Adresa redakcie:
Dom slovenskej kultúry
5600 Békéšska Čaba, Kossuthovo nám. 10
Tel., fax: (66) 321-771, (66) 441-750
E-mail: szlovakhaz@mail.globonet.hu
Sadzba a grafiká úprava: Boglárka Drima
Tlačiareň:
Sirályka, Békéscsaba, József Attila u. 2-4.
Náš mesačník vychádza bezplatne,
v náklade 500 výtlačkov, s finančnou podporou Generálneho sekretariátu zahraničných Slovákov a Verejnej nedácie pre národné a etnické menšiny v Maďarsku.
ISSN 1588-3256